

Schoolplan
 Parcival
2023-2027

Inhoudsopgave

1. De school en haar omgeving	3
1.1 Wie zijn wij?	3
1.2 De omgeving	4
1.3 Ontwikkelingen	4
2. Uitgangspunten en beleid van het bestuur	4
2.1 'De bedoeling'	5
2.2 Kwaliteitseisen	5
2.3 Toezicht op de kwaliteit	5
2.4 Strategisch beleid	5
2.5 Personeelsbeleid	6
3. Ons onderwijskundig beleid	8
3.1 Missie, visie, kernwaarden van onze school	8
3.2 De uitgangspunten van ons onderwijs	8
3.3 De inhoud van ons onderwijs	11
3.4 Onderwijstijd	16
3.5 Pedagogisch-didactisch klimaat	17
3.6 Veiligheid	19
3.7 Ontwikkeling volgen van leerlingen	20
3.8 (Extra) ondersteuning	20
4. Onderwijskwaliteit bewaken en verbeteren	22
5. Analyse van onze school	23
6. Ambities en hoofdlijnen meerjarenplanning	28

Vaststellingsdocument

Namens het bestuur van de school:
Marin van Wijnen

Directeur school: Frank Merten

Voorzitter medezeggenschapsraad: Ingrid Dekker
instemming verleend op 28 september 2023

1. De school en haar omgeving

1.1 Wie zijn wij?

Ruim vijfenveertig jaar geleden stichtten ouders Westfries Vrije School Parcival in nieuwbouwwijk Kersenboogerd in Hoorn. Na een jarenlange groei en bloei als éénpitter, sloot de Parcival zich aan bij Ithaka. De afgelopen decennia heeft de Parcival het bestaansrecht van een vrijeschool in Hoorn bewezen. Het leerlingaantal is stabiel en zelfs groeiend. In het voorjaar van 2023 is er sprake van een wachtlijst voor de kleuters.

Natuurlijk is er de afgelopen tientallen jaren veel veranderd. De Parcival gaat nog steeds uit van de pedagogisch-didactische principes zoals Rudolf Steiner die ruim honderd jaar geleden introduceerde. De maatschappelijke context is de afgelopen eeuw echter sterk veranderd. Vrijescholen van Ithaka zijn allang geen staatsvrijescholen meer. De overheid bekostigt de Parcival en het onderwijs moet voldoen aan de wettelijke eisen. Nieuwe ouders denken wel eens dat het op een vrijeschool erg 'vrij' aan toegaat, zonder regels en met weinig structuur.

De realiteit is dat het vrijeschool onderwijs stevig gestructureerd is. Het dagritme vol in- en uitademing is goed doordacht en zorgt voor duidelijkheid en regelmaat. De leerlingen werken gericht aan het behalen van landelijk vastgestelde doelen. De wijze waarop dat gebeurt is nog steeds onderscheidend. Het bieden van kunstzinnig onderwijs, werken met periodes, vieren van jaarfeesten en échte aandacht voor hoofd, hart én handen maken de vrijeschool ook na ruim honderd jaar nog steeds actueel.

Sterker nog, de aandacht die de vrijeschool van oudsher heeft voor duurzaamheid, gezamenlijkheid en het belang van bewegen maken het vrijeschool onderwijs wellicht actueler dan ooit. Er zijn ook maatschappelijke veranderingen die wat minder als vanzelf op de vrijescholen landen. De rol van ICT in het onderwijs, het ook extern afleggen van verantwoording en toenemend accent op taal- en rekenen vinden op de Parcival echter stap voor stap hun weg.

Het team van de Parcival is de afgelopen drie jaar sterk veranderd. Ongeveer de helft van het team is vanaf 2020 op de school aan het werk. De zomer van 2021 bracht zeven nieuwe collega's in het team. Wat is gebeven: teamleden van de Parcival kiezen zonder uitzondering bewust en vol overtuiging voor het werken op de vrijeschool. Was er in 2019 nog geen Parcival-leerkracht van origine opgeleid aan de vrijeschool Pabo, inmiddels zijn dat er meerdere.

De directie is sinds 2020 weer stabiel door de komst van de huidige directeur. Daarvoor was er een directeur één jaar werkzaam en was er daarna ruim een half jaar een interim-directeur. Zij kwamen na een directeur die dertien jaar aan de Parcival verbonden was. Zowel teamleden als ouders vonden het afscheid van deze directeur in 2018 en de daarna kort opeenvolgende directeurswisselingen niet eenvoudig. In 2020 ging ook een nieuwe intern begeleider van start. Zij was als leerkracht echter al lang aan de Parcival verbonden.

Toen de huidige directeur begin 2020 twee weken was begonnen, werd de eerste lockdown in verband met de coronapandemie afgekondigd. Het leidde ook op de Parcival tot een periode vol turbulentie. Uit het niets kwam er digitaal onderwijs. De corona-periode deed een groot beroep op de flexibiliteit en het improvisatievermogen van teamleden, kinderen en ouders in heel het land en zeker ook op de Parcival. Gelukkig is deze periode nu afgesloten.

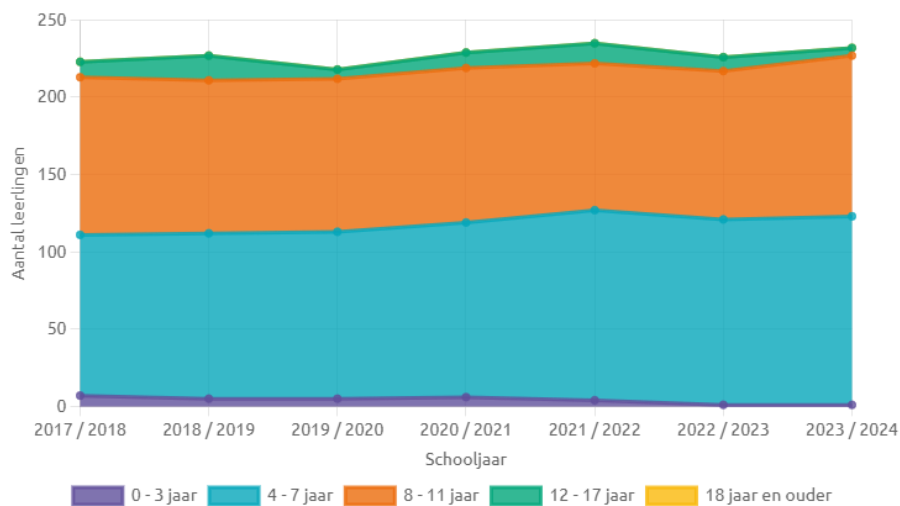
Sinds 2020 staat kwaliteitsverbetering van het onderwijs met behoud van de vrijeschool waarden centraal in het schoolbeleid. Dit thema zal ook voor de schoolplanperiode 2023-2027 centraal blijven.

1.2 De omgeving

Hoewel de wijk Kersenboogerd waarin de school staat steeds minder kinderen telt, is het leerlingaantal van de Parcival niet gedaald. Dit komt door de streekfunctie die de school heeft. Ongeveer 1/3 van de leerlingen komt uit de wijk Kersenboogerd, ongeveer 1/3 uit de overige wijken van Hoorn en plusminus 1/3 uit overige gemeenten, met name in West-Friesland. In Hoorn is de wijk Bangert-Oosterpolder een groeiwijk met veel jonge kinderen. Het aantal aanmeldingen op de Parcival uit deze wijk neemt daardoor toe.

De afgelopen jaren schommelt het aantal leerlingen gestaag tussen de 220 en 230. De nabije toekomst voorspelt een groei richting de 240 leerlingen. Met name vanaf 2021 groeit het aantal aanmeldingen bij de kleuters, hoewel dat in onderstaande afbeelding nog niet helemaal terug te zien is. Dit komt doordat er relatief veel peuters al wel zijn aangemeld en nog niet ingeschreven. Inschrijven kan in Hoorn vanaf 3 jaar.

Bron: Ultimview, leerlingaantallen vanaf 2017.

1.3 Ontwikkelingen

In de periode van het vorige schoolplan is veel gebeurd. De directeur die de planvorming startte ging naar elders en een interim-directeur voltooide het plan. Na een half jaar, in februari 2020, kwam de huidige directeur. Twee weken na zijn start was de eerste school-lockdown. De coronatijd leidde tot noodzakelijke bijstelling van het schoolplan. Het plan was ineens niet meer actueel: bakens werden verzet. Er kwam met stoom en kokend water aandacht voor afstandsonderwijs en ouders lieten van zich horen. Sommigen vonden de coronaregels te streng, anderen te soepel. Zo ontstond er een niet te voorziene dynamiek die duurde tot de zomer van 2022.

Vlak na de start van de huidige directeur kwam er ook vanuit het team een nieuwe intern begeleider. En in de zomer van 2022 gingen collega's met pensioen en/of vonden werk elders. Het leidde tot een substantiële wijziging in het team. Zeven nieuwe leerkrachten vonden hun plek op de Parcival, van wie vijf in opleiding als zij-instromer of via een leer-werktraject.

Tegen de achtergrond van bovenstaande ontwikkelingen werkte het Parcivalteam aan verhoging van de opbrengsten voor taal- en rekenonderwijs. De resultaten van de eindtoetsen en te verwachten referentieniveaus gaven hiertoe aanleiding. Het team koos voor het inzetten van een verbetertraject met ondersteuning vanuit de PO-Raad. Met succes! In mei 2022 gaf de onderwijsinspectie na afloop van een onderzoek aan vertrouwen te hebben in de ingeslagen weg. Dit schoolplan bouwt op die weg voort.

2. Uitgangspunten en beleid van het bestuur

2.1 'De bedoeling'

Ithaka staat voor wereldgericht vrijeschoolonderwijs waar kinderen geïnspireerd raken en zich volwaardig ontwikkelen opdat zij zorg willen gaan dragen voor de wereld. Samen kiezen we richting en ontwikkelen we kennis en kwaliteit in onze scholen.

2.2 Kwaliteitseisen

De Ithaka scholen willen vrijeschoolonderwijs geven zoals beschreven in de [Ithaka visie op goed onderwijs](#). Deze visie is uitgewerkt in het [Ithaka kwaliteitskader](#) om duidelijk te maken wat er verwacht wordt van de vakmensen in de school, met een [Ithaka kijkwijzer](#) voor het pedagogisch-didactisch handelen van leerkrachten in de klas.

2.3 Toezicht op de kwaliteit

Het bestuur bewaakt de gewenste onderwijskwaliteit met de jaarlijkse kwaliteitscyclus waarin onder andere kwaliteitsgesprekken met elke school opgenomen zijn over het onderwijskundig beleid en de onderwijsresultaten en ook kwaliteitsonderzoeken gepland staan op scholen.

2.4 Strategisch beleid

Ithaka werkt doelgericht aan voortdurende verbetering van het onderwijs. Het [koersplan 2023-2027](#) helpt bestuur en scholen richting te geven aan de onderwijsverbeteringen voor deze vier jaar. De opdracht die uit het koersplan voortvloeit voor de scholen is te werken aan de Ithaka ambities. Iedere school geeft in het schoolplan op eigen wijze invulling aan de gezamenlijke Ithaka koers, passend bij de schoolontwikkeling.

Ithaka ambities

Ambitie 1: Ontwikkelcultuur

Werken aan een cultuur van ontwikkelen. Werken aan een open hart, werken aan een open mind (openheid, creativiteit, geest van de kunstenaar), aandacht voor medewerkers (juiste mensen op de juiste plek, vitaliteit, diversiteit, specialisaties).

Ambitie 2: Wereldgericht

Ithaka wil wereldgericht denken en werken, gebaseerd op de vraag 'Is wat ik wens wenselijk, voor mijzelf, de ander en de wereld?' (Biesta, 2017). Dit geldt voor ons onderwijzen en voor onze opvattingen over duurzaamheid, wederkerigheid, diversiteit & inclusie, digitale wijsheid.

Ambitie 3: Goed vrijeschoolonderwijs

Goed vrijeschoolonderwijs heeft een rijk vrijeschoolcurriculum en voldoet evident aan de wettelijke basiskwaliteit, zie de Ithaka visie op goed onderwijs.

2.5 Personeelsbeleid

Op het gebied van personeelsbeleid is op de Parcival de afgelopen jaren veel gebeurd. De gesprekkencyclus wordt sinds 2020 structureel gevolgd, waarbij iedere leerkracht in principe jaarlijks drie gesprekken voert met de directeur: een startgesprek (najaar), een voortgangsgesprek (winter/voorjaar) en een eindgesprek (zomer). In de agenda is steeds meer ruimte voor inbreng en regie vanuit de leerkracht zelf.

Vanaf 2020 werkt het team structureel met een normjaartaak. Het taakbeleid is vastgesteld door Ithaka. Vanaf schooljaar 21-22 hebben leerkrachten minstens éénmaal per dag pauze. Twee onderwijsassistenten dragen bij aan verlichting van de werkdruk, die als hoog wordt ervaren.

Team- en schoolontwikkeling staan de afgelopen jaren centraal in het scholen van medewerkers. Gezamenlijk werkt het team aan rekenonderwijs, taalonderwijs, het pedagogisch klimaat en sociaal-emotioneel leren. Daarnaast volgen leerkrachten individuele cursussen, bijvoorbeeld op het gebied van vrijeschool/antroposofie, méérkunnens of close reading.

Op school is een ontwikkeling gaande dat de school zelf meer en meer opleidingsinstituut wordt van leerkrachten in samenwerking met de vrijeschool Pabo. De tijd dat er vele reacties komen op een vacature is immers voorbij. Hierin sluit de school naadloos aan in het beleid van Ithaka. Sinds 2021 is een schoolcoach aan het team verbonden die collega's gericht bij leervragen ondersteunt.

De Parcival maakt deel uit van de Stichting Vrijescholen Ithaka. De stichting bestaat bij de aanvang van het schooljaar 2023-2024 uit 15 scholen. De afzonderlijke scholen hebben geen specifiek personeelsbeleid geformuleerd, maar werken samen aan het gemeenschappelijke doel om de scholen voor medewerkers tot een even aantrekkelijke werk- en ontwikkelomgeving te maken. Ithaka heeft de afgelopen jaren stappen gezet naar het formuleren van personeelsbeleid voor de gehele stichting.

Binnen dat beleid is een antroposofische mensvisie vertrekpunt voor de professionele ontwikkeling en onderlinge verhoudingen, en waarin de collectieve afspraken over arbeidsvoorwaarden en overheidsregelgeving worden gerespecteerd.

De speerpunten in het personeelsbeleid liggen de komende jaren op het gebied van de personeelsvoorziening, aanpak van werkdruk en het versterken van de samenwerking zowel tussen scholen als binnen de onderwijsteams. Daarnaast blijft het 'leren leren' van teams hoog op de agenda staan. Gezamenlijke teamscholing op schoolbrede thema's (rekenen, lezen, pedagogisch klimaat) wordt de komende jaren voortgezet. Lesbezoeken blijven deel uitmaken van het proces om elke dag een stukje te groeien.

Om te voldoen aan de hoge eisen die worden gesteld aan een vrijeschool leerkracht, is naast een grondige opvang en begeleiding van nieuwe collega's, ook blijvende werving via kennismakingsbijeenkomsten (landingsplaatsen) nodig. Tevens kunnen door het aanbieden van stage- en opleidingsplaatsen en vervangingscontracten, meer leerkrachten kennis maken met het vrijeschool onderwijs en tevens zorgdragen voor stabiele vervangingsmogelijkheden / voldoende mogelijkheden voor vervangend personeel. Een soepel lopende vervanging is een belangrijke voorwaarde bij de aanpak van de werkdruk.

Als individuele ondersteuning nodig is, dan behoren coaching, scholing, en begeleiding door de leidinggevende en/of staf en externe partijen als de arbodienst of de Begeleidingsdienst Vrijescholen tot de mogelijkheden. Voor begeleiding van nieuwe leerkrachten heeft Ithaka een begeleidingsprogramma ontwikkeld en is Ithaka een samenwerking met de Begeleidingsdienst Vrijescholen en de Hogeschool Leiden aangegaan. Aanvullend beleid wordt ontwikkeld op het gebied

van talentontwikkeling, samenwerking van beleidswerkgroepen en een management development-programma.

Door de invoering van een professioneel statuut wordt de samenwerking van de teams versterkt en kan de professionele ruimte per onderwijsteam verder worden ingekleurd.

Op de Parcival zijn aan het begin van schooljaar 2023-2024 alle leerkrachten bevoegd of in een vergevorderd stadium om hun bevoegdheid te behalen.

3. Ons onderwijskundig beleid

3.1 Missie, visie, kernwaarden van onze school

In 2021-2022 volgde het team een traject om de missie en visie te herijken. Onderstaand de uitkomst van dat traject.

Missie Westfrieze Vrije School Parcival

Met onze missie geven wij aan waarvoor wij als team van de Parcival staan.

Op Westfrieze Vrije School Parcival werken we vanuit een antroposofisch mensbeeld en daarop gebaseerde pedagogisch-didactische principes. Onze kernwaarden zijn vertrouwen, saamhorigheid en bezieling.

Visie Westfrieze Vrije School Parcival

Met onze visie geven wij aan waarvoor wij als team van de Parcival gaan.

Op Westfrieze Vrije School Parcival geven we ons onderwijs op kunstzinnige wijze vorm en ontwerpen we onze lessen volgens de principes van in- en uitademing. We vinden het belangrijk dat ons onderwijs veel meer omvat dan alleen cognitieve ontwikkeling. Zo werken we aan eigentijds vrijeschoolonderwijs.

De grondsteenspreuk van de Parcival:

In de duisternis der aarde, In de diepte van de ziel

Ligt oneindige wijsheid verborgen, Dat de geest deze wijsheid bevrijde

Dat liefde deze wijsheid opneme, Dat het leven deze wijsheid gebruike

Mogen het jonge mensenwezen door deze school, De weg vinden naar wereldrijpheid

Zij die de grondsteen als zinnebeeld hier leggen, Doen dat geïnspireerd door het mensenwezen

Dat zich openbaren wil in ieder mensenkind, Opdat gevonden worde de bron van:

Werkende levenswijsheid, Verbindende liefdeskracht, Bevrijdend geestesleven

Dat willen bevestigen, van goede wil vervuld, Met zuiver doel voor ogen

In Christie naam.

3.2 De uitgangspunten en kenmerken van ons onderwijs

Steiner: *‘De volwassen opvoeder voedt eerst zichzelf op en daardoor de leerlingen’*

Wie eenmaal een vrijeschool binnenstapt, proeft meteen een heel eigen sfeer. Wat is kenmerkend voor een vrijeschool en dus ook voor Westfrieze Vrije School Parcival?

De specifieke pedagogische en didactische kenmerken van vrijeschoolonderwijs komen voort uit de antroposofie. Dit is een samenhangende visie over het menszijn die aan het begin van de twintigste eeuw is ontwikkeld door Rudolf Steiner (1862 – 1925). Op verzoek van de directeur van de Waldorf Astoria sigarettenfabriek in Stuttgart ontwikkelde Steiner in 1919 vanuit de antroposofie een leerplan voor een school, bestemd voor de kinderen van de arbeiders van deze fabriek. Sinds die tijd heeft de vrijeschoolbeweging een krachtige ontwikkeling doorgemaakt met ongeveer 1000 scholen, verspreid over alle werelddelen.

In de meeste landen heten vrijescholen "Waldorfscholen". In Nederland kwam de naam vrijeschool in zwang om aan te geven dat die scholen vrij waren van overheidsbemoeienis. Honderd jaar geleden kon dat nog. Tegenwoordig worden ook vrijescholen door de overheid bekostigd en zijn ook de vrijescholen gehouden aan de landelijke onderwijs wet- en regelgeving.

Wat maakt de Parcival tot vrijeschool?

Op de Parcival gedijen kleuters in een uitnodigende omgeving, waarin de leerkracht ritme en regelmaat verzorgt en waarin de leerlingen zich in hun eigen tempo kunnen ontwikkelen. Leerlingen van groep 3 (eerste klas) tot en met 8 (klas 6) zijn gebaat bij leerkrachten die beeldend en met enthousiasme over de wereld vertellen en deze voor hen verteerbaar maakt.

Deze verschillende behoeften van de leerlingen kunnen we verklaren vanuit wat in de menskunde de pedagogische wet heet. Het gaat hier om wat de menskunde beschouwt als een wetmatigheid. En natuurlijk zijn er binnen die wetmatigheid altijd individuele verschillen. Hier gaan we in op deze pedagogische wetmatigheid.

De wetmatigheid heeft te maken met het vierledige mensbeeld uit de antroposofie. Dan gaat het over de opbouw van de mens uit vier wezensdelen: een fysiek lichaam, een etherlichaam, een astraallichaam en het ik. Het etherlichaam, astraallichaam en ik werken de eerste jaren intensief mee aan de groei en vorming van het fysieke lichaam. Daarna komen deze wezensdelen (of kwaliteiten) deels vrij voor de volgende stap in de ontwikkeling. Dat gebeurt één voor één, in een vaste volgorde.

Het etherlichaam (rond 7 jaar), het astraallichaam (rond 14 jaar) en tot slot het ik (rond 21 jaar). Je kunt ook spreken van lagere en hogere wezensdelen, waarbij het fysieke lichaam het laagste wezensdeel is en het ik het hoogste.

Op onze school zitten de leerlingen van dezelfde ontwikkelingsleeftijd bij elkaar in één klas. Bewust maken we geen niveaugroepen. Het sociale aspect van elkaar helpen en samen optrekken vormt een belangrijk aspect van de vrijeschoolpedagogie (en van burgerschap). Deze keuze betekent ook dat de kinderen doorgaans niet blijven zitten.

De enkele keer dat een kind in een andere groep wordt geplaatst, gebeurt dat op basis van de algehele ontwikkeling van het kind en de afweging hoe de leerinhoud zo goed mogelijk aan te sluiten bij de leercapaciteiten van de leerling. Het gaat dus nooit op basis van leerprestaties alleen. Overigens is het op grond van dezelfde redenen ook mogelijk dat een leerling een klas overslaat.

Een belangrijk kenmerk van het vrijeschool onderwijs is het zogeheten periode-onderwijs. Gedurende periodes van 3 à 4 weken gebruiken we een vast deel van elke dag, meestal de ochtend, voor één bepaald vak. Zo werken we die weken bijvoorbeeld aan taal of rekenen, heemkunde (met veel aspecten van biologie) aardrijkskunde, plantkunde of de oude Grieken. Dit ritmische systeem geeft de kinderen veel houvast en heeft als voordeel dat de verbinding met dat vak intens wordt.

Een ander kenmerk is dat kinderen van vier tot zes jaar samen in één kleuterklas zitten en een specifiek opgeleide kleuterleerkracht hebben. In de jaren daarna (klas 1 t/m 6), houden zij op de Parcival in principe drie schooljaren dezelfde leerkracht.

De groep wordt mede daardoor een hechte gemeenschap. De leerkracht kent de kinderen door en door en kan hen zo optimaal in hun ontwikkeling volgen. Dit borgt tegelijkertijd een doorlopende leerlijn. Voor de kinderen betekent dit dat zij niet steeds aan een nieuwe leerkracht hoeven te wennen. Voor de vakken euritmie en bewegingsonderwijs zijn er vakleerkrachten.

Bij wisseling van leerkracht, in principe na de kleuterbouw en bij de overgang van klas 3 naar klas 4, vindt een uitgebreide overdracht plaats, zodat de 'nieuwe' leerkracht informatie heeft over de leerlingen én de behandelde stof uit het curriculum.

Binnen de kaders van het leerplan kan de leerkracht in principe zelf de onderwerpen kiezen die passen bij de ontwikkeling van de leerlingen die hij/zij op dat moment begeleidt. Verder bieden we in principe elk vak langs kunstzinnige weg aan. Daaruit volgt dat we beperkt gebruik maken van reguliere methodes. Dat gebeurt vooral bij het inoefenen van de lesstof in de zogenaamde oefeningen.

De vrijeschool heeft geen bindingen met een bepaalde geloofsrichting, maar komt in oorsprong wel voort uit de joods-christelijke traditie. Dat blijkt nog uit het vieren van een aantal christelijke jaarfeesten. Legendes en vertellingen die een spiegel geven op het menselijk leven op aarde beschouwen we in ons onderwijs zeker als waardevol.

Dit komt tot uiting in onze vertelstof en in het periodeonderwijs. Het kan gaan om een heiligenleven (St. Franciscus in klas 2), om verhalen uit de Edda (Noorse mythologie in klas 4) of de Griekse en Romeinse mythologie (klas 5 en 6). Maar ook sprookjes en fabels geven leerlingen in de lagere klassen een blik op onszelf. Kinderen uit alle gezindten voelen zich bij ons thuis. Eén van de speerpunten van de Parcival voor de komende jaren is te onderzoeken in hoeverre de jaarfeesten een wat inclusievere uitstraling en betekenis zouden kunnen krijgen.

Periodeonderwijs kent een bepaalde opbouw. Bij veel periodes wordt een didactische drieslag gemaakt waarin leerlingen eerst de stof van de vorige dag terughalen, daarna iets nieuws ervaren en vervolgens dat verwerken. Na de opmaat - het gezamenlijke begin van de dag - blikken leerlingen terug op wat ze de vorige dag geleerd en ervaren hebben. Leerlingen lezen voor uit hun schrift waarin ze de lesstof hebben verwerkt, ze wisselen ideeën en nieuwe kennis uit in een klassengesprek of andere vorm.

Tijdens de periodes speelt het periodeschrift een belangrijke rol bij de verwerking van de stof. De leerlingen verwerken hierin op een eigen manier de leerstof: het zijn persoonlijke werkstukken, met eigen samenvattingen, illustraties en creatieve vormgeving. Dat gaat veel dieper dan zuiver cognitief opnemen van kennis. Ook dit is een terugkerend element in het vrijeschoolonderwijs. Over het algemeen verwerkt de leerling elke periode, zijn hele schooltijd lang, in een eigen schrift.

Kunstzinnige vakken zijn op de Parcival een wezenlijk bestanddeel van het lesprogramma. Sterker nog: in principe alle vakken krijgen op de school een kunstzinnige inkleuring. Op die manier spreken we niet alleen de intellectuele, maar ook de emotionele en sociale vaardigheden aan om een evenwichtige ontwikkeling van denken, voelen en willen te bereiken. Op de Parcival bieden we onze leerlingen onder meer vormtekenen, (nat in nat)schilderen, houtbewerking/techniek, toneel en muziek aan. In de lagere klassen komen daarnaast borduren en breien aan bod. Leerlingen werken daarbij met natuurlijke materialen van hoge kwaliteit.

Aan het ritmische verloop van het jaar besteden we veel aandacht in de vorm van de (nog veelal) christelijke jaarfeesten. De jaarfeesten, St. Michaël (oogstfeest), Sint Maarten, Sint Nicolaas, Advent, Kerst, Pasen, Pinksteren en Sint Jan (zomerfeest), vormen voor de leerlingen vaste hoogtepunten van het jaar, waarbij de verbinding met de natuur en de seizoenen een belangrijke plaats inneemt.

De vraag is niet wat de mens moet kunnen en weten teneinde zich in de bestaande sociale orde in te kunnen voegen, maar wel, wat er in aanleg in de mens aanwezig is en in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken". (R. Steiner)

3.3 De inhoud van ons onderwijs

De Kerndoelen vanuit de overheid uit 2006 vormen, samen met de referentieniveaus voor taal en rekenen, de wettelijke kaders voor de onderwijsinhoud van het primair onderwijs. De opdracht die voor ons klinkt is wereldgericht vrijeschoolonderwijs verzorgen waar kinderen geïnspireerd raken en zich volwaardig ontwikkelen, opdat zij zorg willen gaan dragen voor de wereld ('de bedoeling' van alle Ithaka scholen). Daartoe streven we in ons onderwijs naar een evenwichtige ontwikkeling van hoofd (denken), hart (voelen) en handen (willen, handelen). De inhoud van ons onderwijs weerspiegelt dit streven.

Leerkrachten op de Parcival proberen dus met hun onderwijs voortdurend heel de mens aan te spreken en niet alleen het hoofd. Het idee erachter is dat de leerling interesse voor de wereld krijgt en behoudt vanuit zijn hele wezen (hoofd, hart en handen) en niet alleen vanuit zijn intellect. Zo kunnen het denken, het gevoel en de wil steeds met elkaar samenwerken en gaan zij niet ieder hun eigen weg. Wanneer kinderen worden uitgedaagd zelf actief bezig te zijn, wordt de leerstof een deel van henzelf. Hier gaat het dus om het voortdurend met elkaar in verbinding brengen van hart, hoofd en handen.

Het leerplan van elke vrijeschool is gebaseerd op de ontwikkelingsfasen van het kind. Daarbij is zoals eerder genoemd de leerstof ook op de Parcival geen doel op zichzelf. De leerstof is een middel, een ontwikkelingsstof, die de kinderen ondersteunt in hun ontwikkeling naar de volwassenheid. Op de Parcival volgen we de leerlijnen zoals die specifiek voor vrijescholen zijn beschreven door de BVS. Deze leerlijnen dekken uiteraard de landelijke kerndoelen.

Eén van de belangrijke pijlers van de vrijeschool is zoals genoemd het periodeonderwijs. De periodes zijn niet altijd direct verbonden met een bepaald vak en kunnen vakoverstijgend zijn. Zo krijgen leerlingen tijdens de huizenbouwperiode in klas 3 taal- en rekenopdrachten, leren ze metselen, bouwen ze een maquette en maken zij een stadswandeling om naar de verschillende metselverbanden te kijken. Je ziet bijvoorbeeld dat in een periode aardrijkskunde ook geschiedenis een plek heeft.

Wanneer de leerlingen de nieuwe stof samen met de leerkracht hebben ervaren en tot zich hebben genomen, is het tijd voor de individuele verwerking. Vaak werken leerlingen de lesstof uit in het schrift waarbij er alle ruimte is voor creatief schrijven en beeldende verwerkingsvormen. Afhankelijk van de periode kunnen dit ook andere kunstzinnige verwerkingsvormen zijn. Daarna volgen de oefeningen en vaklessen waarin vaardigheden geoefend en geautomatiseerd worden en waarin de kunstzinnige vakken worden gegeven.

Hoe zorgen we dat leerlingen plezier in het leren houden en wij op de Parcival het leren ook betekenisvol kunnen maken? Op de Parcival besteden we veel aandacht aan ritme en herhaling. Met een breed vakkenaanbod, rijk aan ritmische werkvormen kunnen we het cognitieve, het kunstzinnige en het praktische aanspreken (hoofd, hart en handen; denken, voelen, willen).

Als je het curriculum van de Parcival bekijkt, zie je dat het rijk is aan terugkerende activiteiten. Zo is er veel aandacht voor de verschillende jaarfeesten. Er zijn talloze manieren waarop je leerkracht dit thema kan laten leven in je lessen. Maar waarom hechten we eigenlijk zoveel belang aan herhaling en ritme in het vrijeschoolonderwijs?

Op alle vrijescholen klinkt aan het begin van de periode dezelfde spreuk waarna de leerlingen gaan zitten en de les begint. Naast de spirituele waarde die de spreuk heeft, zorgt het ook voor een gezamenlijk begin van de les. Zonder dat de leerlingen het zelf doorhebben, ervaren ze een moment

van rust en ritme. Zeker de leerlingen die een sterke behoefte hebben aan ritme en structuur zijn hierbij gebaat.

Natuurlijk draagt het bij aan een rustige schoolcultuur, de leerling weet immers wat hij kan verwachten. Maar dat is niet alles. Binnen de vrijeschool nemen we aan dat een leerling zich beter en op een dieper niveau kan verbinden met de lesstof en de wereld om zich heen wanneer de lesstof hem in regelmatige en terugkerende bewegingen wordt aangeboden. Een voorbeeld is te vinden in het al genoemde periodeonderwijs.

Onderwijs op vrijescholen is in de basis kunstzinnig. Ook de Parcival heeft iets met kunst. Je ziet het al aan de organische architectuur of aan de vorm van de deuren of kozijnen van ons gebouw. De kleuren van de muren zijn anders dan op reguliere scholen en in lokalen hangt bijna altijd leerlingenwerk.

Kunstzinnig onderwijs en kunstonderwijs nemen dus een belangrijke plaats in bij het onderwijs op de Parcival. Uiteraard in de eerdergenoemde kunstvakken, maar zeker ook in de andere vakken zoals rekenen en taal. Leerkrachten onderwijzen de werelden van kleur, klank, vorm en gebaar net zoals de werelden van getallen en spelling, natuur- en scheikunde.

Kunst op de Parcival beperkt zich niet alleen tot de kunstvakken. Welk vak je ook geeft, in alle lessen kunnen kunstzinnige activiteiten voorkomen. Neem bijvoorbeeld de taallessen. Je kunt leerlingen taal leren door hen te vragen woordjes of taalregels te leren en teksten te begrijpen. Je spreekt de leerlingen dan aan op het hoofd, hun cognitieve vermogen.

Op de vrijeschool willen we ook het hart en de handen aanspreken. Daarom leren leerlingen over kunstzinnige processen die in de taal en in de lettervormen verborgen zitten. Hierdoor ontstaat een ruimer begrip van wat leerlingen lezen. Door op een kunstzinnige manier de letters te leren kennen en te leren lezen kunnen de jongere kinderen zich ook gevoelsmatig met de lettervormen verbinden en zijn de letters niet slechts een afspraak.

Leerlingen leren bovendien kwaliteiten te zien in alle dingen om hen heen. Zij krijgen ook het scheppende proces mee en niet alleen het resultaat van het proces. Ze ervaren de heelheid van de wereld en zichzelf als onderdeel daarvan. Dat is waarom kunstzinnig onderwijs een groot goed is.

Naast periode-onderwijs, het belang van ritme en herhaling, aandacht voor denken, voelen en willen én kunstzinnigheid, speelt ook de viering van de jaarfeesten een belangrijke rol binnen ons onderwijs. We bewegen als het ware mee op het ritme van de natuur. Zo gaan we het hele jaar rond. Van Sint-Michaël aan het begin van het schooljaar tot het midzomerfeest van Sint Jan aan het einde daarvan.

Elk feest is daarbij als een parel aan het snoer. In de donkere tijden keren we vanaf Sint-Maarten steeds dieper naar binnen met de lichtfeesten, tot de geboorte van ons innerlijk licht met Kerstmis. Daarna keren we weer naar buiten met Palmpasen en Pinksteren, tot we met Sint Jan even in balans zijn met de hele kosmos. Omdat de cyclische natuur in onze moderne levens flink op de achtergrond is geraakt, vinden we het vieren van de jaarfeesten zo belangrijk.

De jaarfeesten markeren dus vaste momenten in het (school)jaar. Ook met deze markeringen geven wij de kinderen houvast en een gevoel voor het ritme van de tijd. Mede door het vieren van de jaarfeesten hopen we dat de kinderen de veranderingen van de seizoenen heel bewust beleven. Een jaar is vooral voor heel jonge kinderen nog groot en niet te overzien.

De meeste vrijescholen in Nederland vieren de jaarfeesten vanuit een christelijke traditie. Maar ook tradities uit andere religies en culturen kunnen heel goed een plaats krijgen bij het vieren van de jaarfeesten. De Parcival gaat de komende jaren onderzoeken in hoeverre dat ook voor ons een verrijking kan zijn.

Redenen om ook feesten uit niet-christelijke culturen te vieren, zijn voor ons dat kinderen in de klas of op de school diverse culturele achtergronden hebben, dat we een meer diverse school willen worden en dat we het belangrijk vindt dat ons onderwijs een goede afspiegeling blijft van de maatschappij waarin wij leven.

Op vrijescholen is bewegen een belangrijk didactisch middel bij het leren. Het ritmische aspect van het rekenen kun je bewegend weergeven en ervaren. Maat en metrum in de taal kun je met je voeten beleven. De vaardigheden van schilderen en tekenen heb je nodig om je eigen periodeschrift te maken: het leerboek dat de leerling zelf maakt en illustreert. Muziek leert de kinderen gevoelens te ervaren en te uiten. Het samen zingen en musiceren is de basis voor het samen leren.

Handwerken en handvaardigheid geven de kinderen technisch inzicht, waarbij rekenen opeens een hulpmiddel is om een werkstuk te maken. In het vak euritmie leren de kinderen zichzelf in de ruimte beleven en het vak verbindt de beleving van muziek en woord in de buiten- en binnenwereld.

In de gymnastieklessen vergroten de kinderen hun fysieke vaardigheden en leren ze sportief samenspelen en rekening houden met elkaar. Deze vakken die in de kerndoelen 'Kunstzinnige Oriëntatie' en 'Beweging' vallen, vormen in onze school de rijke grondslag van ons onderwijs.

Bij het toneelspelen leren de kinderen zich in tijd en omgeving in te leven, oefenen ze hun spreekvaardigheid en hebben ze een werkvorm om in rollenspel uit te beelden wat ze beleefd en geleerd hebben.

In de kleuterbouw staat beweging nog meer centraal. Er is veel ruimte voor vrij spel en de kleuters spelen dagelijks een aanzienlijke tijd buiten. Om recht te doen aan de bewegingsdrang die ook zes- en zevenjarigen nog hebben, start de Parcival in schooljaar 2023-2024 met een pilot 'bewegende klas'. Binnen dit concept bewegen leerlingen ook in klas 1 met grote regelmaat en wisselen diverse opstellingen in de klas elkaar af.

Op de Parcival komen de doelen uit alle domeinen uit de kerndoelen aan bod:

- Nederlands (methode Staal)
- Engels (vanaf klas 1)
- Rekenen/wiskunde (methode Getal en Ruimte Junior)
- Oriëntatie op jezelf en de wereld
- Kunstzinnige oriëntatie
- Bewegingsonderwijs (drie kwartier gym en drie kwartier euritmie per week)

Kleuterklassen

Op onze school hanteren wij specifiek het onderscheid tussen kleuterklas en overige klassen vanwege het specifieke karakter van het kleuteronderwijs. Alles in de kleuterklas nodigt uit tot spel. Door middel van het vrije spel krijgt de kleuter de ruimte zich naar eigen aard te ontwikkelen. Het spelmateriaal is zoveel mogelijk gemaakt van natuurlijk materiaal en nodigt het kind uit zijn zintuigen en fantasiekrachten te ontwikkelen.

Onze vroegste ervaringen kunnen we ons vaak niet meer herinneren, maar deze zijn wel diep verankerd. Ze vormen de basis waarop wij als volwassenen later denken en voelen. Zo vormen ook de ervaringen die een kind opdoet tijdens het spelen de basis voor het latere leerproces. De kinderen

voldoen aan het einde van de kleutertijd aan de ontluikende taal- en rekenvoorwaarden die nodig zijn om een goede start te kunnen maken met het taal- en rekenonderwijs.

Dag-, week- en jaarritme zijn heel belangrijk in de kleuterklas. Ze geven vertrouwen en veiligheid. Alle activiteiten zijn ingebed in dit ritme: het vrije spel en het arbeidsspel, de jaarfeesten en het ritme van de natuur, de verhalen, de liedjes, versjes en spelletjes, de knutselopdrachten. Omdat een kleuter van nature nabootst, is het voorbeeld van de kleuterleerkracht belangrijk.

Eén keer in de week krijgen de kleuters buiten onderwijs. Op de Parcival gaan zij dan naar het Boezelbos, een parkachtige omgeving waar kleuters naar hartenlust kunnen spelen en ontdekken. Tijdens het buiten zijn ervaren de kinderen de seizoenen, weersinvloeden, volgen ze de ontwikkeling van de natuur en beleven ze wat er in de omgeving allemaal aan biodiversiteit te zien, horen en proeven is.

Het buitenonderwijs houdt ook in dat kinderen hun eigen grenzen leren kennen. Ze leren door vallen en opstaan, klimmen en klauteren, warmte en koude, droogte en warmte te ervaren wat dat met hen doet en met de omgeving. Buitenonderwijs betekent ook dat kinderen zich soms schaven, dat ze vallen, struikelen, soms een splinter zullen hebben of een teek. Dit hoort er allemaal bij en het leert de kinderen ook dat ze altijd weer op kunnen staan, dat ze geholpen worden en dat de natuur een fijne plek is om te zijn.

In de kleuterbouw is de afgelopen jaren veel ingezet om het buitenonderwijs vorm te geven. Het schoolplein en het kleuterplein zijn de afgelopen jaren vergroend en onttgeld. Er zijn een waterpomp, een blotevoeten pad, een moes/kruiden tuin met een komposthoop en een buitenwerkplaats gemaakt. Regentonnen en een insectenhotel gaan het plein op korte termijn verrijken. Dit sluit goed aan bij de wensen en behoeften die we als vrijeschool hebben.

De klassen 1 t/m 6

Wat in het vrijeschool onderwijs de groepen 1 t/m 6 zijn, heet op andere scholen groep 3 t/m 8. De leerkracht verzorgt in de klas de hoofdvakken en veel vaklessen. Soms wisselen leerkrachten van klas om een vakles te geven. Zo zetten leerkrachten hun 'meesterschap' breder in. Daarnaast heeft de school ook vakleerkrachten voor euritmie (bewegingen op muziek of gesproken taal) en gymnastiek.

De hoofdvakken geven we in periodes van 3 à 4 weken tijdens de eerste uren van de dag. De hoofdvakken zijn om te beginnen: taal, rekenen en heemkunde. Vanaf klas 4 komen daar dierkunde en aardrijkskunde bij, vanaf klas 5 plantkunde en geschiedenis en vanaf klas 6 meetkunde, natuurkunde en mineralogie.

Naast de hoofdvakken krijgen de leerlingen vanaf de eerste klas verschillende vaklessen: handwerken, euritmie, Engels, schilderen, vormtekenen, gymnastiek en muziek. In klas 5 krijgen leerlingen het vak verkeer en tuinbouw en gaan de leerlingen naar de moestuin in de buurt.

Overzicht periodes op de Parcival:

- klas 1: rekenen, taal;
- klas 2: rekenen, taal, heemkunde, toneel;
- klas 3: rekenen, taal, heemkunde (ambacht, bouw, boerderij/wol), geschiedenis van het schrift, toneel;
- klas 4: rekenen, taal, heemkunde, dierkunde, toneel;
- klas 5: rekenen, taal, Grieken, plantkunde, toneel;
- klas 6: rekenen, taal, mineralogie, Romeinen, natuurkunde/geometrie, middeleeuwen,
- Tweede Wereldoorlog, toneel.

Vertelstof

Door de jaren heen vertellen de leerkrachten de leerlingen veel verhalen: vertelstof die aansluit bij de fase van ontwikkeling waar de kinderen op dat moment in verkeren.

Wat voor vertelstof gebruiken we?

- kleuterklas: sprookjes;
- klas 1: De sprookjes;
- klas 2: De fabels en de heiligen legenden;
- klas 3: Het oude testament;
- klas 4: De Edda (De Noorse/Germaanse mythologie);
- klas 5: Oude culturen en verhalen uit o.a. India, Perzië, Babylonië, Egypte en de Griekse mythologie;
- klas 6: De Romeinen, de middeleeuwen, de Islam.

Wij zien de school als een plaats waar het kind zijn weg van ontwikkeling kan gaan en waar het kwaliteiten kan ontwikkelen die nodig zijn voor de maatschappij waar het deel uit maakt. In de klas leren de kinderen in een sociale gemeenschap hoe ze verdraagzaam omgaan met elkaar.

In de hogere klassen wordt meer bewustzijn gevraagd van kinderen als het gaat om sociale processen en de competenties. In de lagere klassen dragen leerkrachten dit meer vanuit beelden en verhalen aan. We leren de leerlingen conflicten te bespreken en grenzen aan te geven.

In de tweede klas komen fabels aan bod. Hierin leren leerlingen menselijke eigenschappen in beelden kennen en door de beeldvorm hiervan kunnen ze zich hiermee uitzetten. Daarnaast besteden we in de verhalen van de heiligenlegenden aandacht aan bewust leven en een weg gaan vanuit respect, liefde en naastenzorg. In klas 3 is er ruimte voor aandacht en liefde voor het ambacht dat mensen vervullen.

Vanaf klas 4 richten we de blik naar buiten. Leerlingen leren over verschillende leefwijzen op aarde tijdens de economische aardrijkskunde en de vertelstof over de grote wereldreligies. In klas 6 komt ook de staatsinrichting aan de orde.

Op de Parcival werken we in beperkte mate met standaard lesmethodes, bijvoorbeeld tijdens de oefeningen voor de vakken taal en rekenen. Op de Parcival werken wij met de methodiek van José Schraven, 'Zo leren kinderen lezen en spellen' (ZLKLS). Daarna werken wij met de spellingsmethode van Staal, die daar goed op aansluit.

Veel van de voorwaarden voor begrijpend lezen zijn verweven in ons talige onderwijs. Sinds enkele jaren gebruiken we de methodiek van Close Reading, waarbij leerkrachten zelf passende teksten verzamelen om met de leerlingen te lezen. Voor rekenen gebruiken we de methode 'Getal en Ruimte jr.'

Wij willen graag een gezonde school zijn met gezonde traktaties en een gezonde lunch. Als school kopen wij vooral biologische voeding, koffie en thee in. Bij jaarfeesten is biologische voeding het uitgangspunt.

Referentieniveaus

Op de Parcival werken we gericht aan het behalen van gestelde referentieniveaus die de rijksoverheid heeft vastgesteld. Het doel is dat scholen meer inzicht krijgen in de leerprestaties van hun leerlingen en dan vervolgens beter kunnen bijsturen. Referentieniveaus omschrijven vanaf klas 4 duidelijk welke vaardigheden onze leerlingen op bepaalde momenten moeten hebben. Wij kunnen

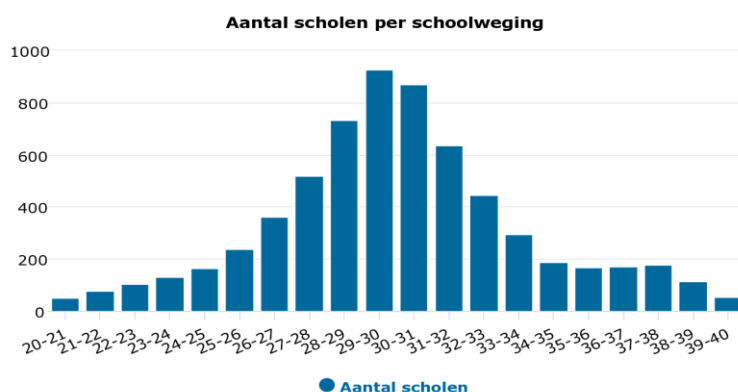
zo beter onze doelen stellen en ons onderwijs hierop afstemmen. Zo verminderen wij kansenongelijkheid onder kinderen en een betere overgang naar het vervolgonderwijs.

Voor taal en rekenen koppelt de overheid signaleringswaarden aan de referentieniveaus. Voor taal en rekenen is het niveau 1F gelijk voor alle scholen in Nederland. Dit is een basisniveau waar het merendeel van de kinderen in Nederland aan moet voldoen wanneer zij de basisschool verlaat.

Daarnaast zijn signaalwaarden voor 1S/2F (rekenen en taal) afhankelijk van de schoolweging. Deze worden voor rekenen in een percentage uitgedrukt en valt onder de term 1S. Voor taal valt dit onder de term 2F. Wat zegt de schoolweging? De frequentieverdeling is redelijk normaal verdeeld. Er zijn relatief weinig scholen met een lage schoolweging en relatief weinig scholen met een hoge schoolweging. De schoolweging wordt bepaald door het CBS en berekend op basis van de volgende kenmerken:

- het opleidingsniveau van de ouders;
- het gemiddeld opleidingsniveau van alle moeders op school;
- het land van herkomst van de ouders;
- de verblijfsduur van de moeder in Nederland;
- of ouders in de schuldsanering zitten.

Hoe lager de schoolweging, hoe minder complex de leerlingenpopulatie volgens de overheid is en hoe hoger de resultaten die we van de school mogen verwachten. In 2023 is de schoolweging voor de Parcival 27,24. Exact 1121 basisscholen zitten in een weging lager dan 27 en 4762 basisscholen hebben een hogere weging dan 28.

Bron: Onderwijsinspectie

3.4 Onderwijstijd

Onze school biedt een onderwijsprogramma dat voldoet aan de wettelijk verplichte onderwijstijd. In acht jaar ontvangen de leerlingen minimaal 7.520 uren onderwijs, waarvan minimaal 3.520 uren in de kleuterklassen t/m klas 2 en minimaal 3.760 uren in klas 3 t/m 6.

Op de Parcival werken we sinds schooljaar 2021-2022 met het vijf gelijke dagen model. Alle leerlingen hebben vijf dagen per week van 8:30 tot 14:00 uur school. Werken met dit model betekent ruim voldoende onderwijstijd voor onze leerlingen. In de kleuterbouw maken de leerlingen zelfs teveel onderwijstijd, omdat voor kleuters alle schooltijd ook onderwijstijd is. Voor de klassen 1 t/m 6 tellen we de buitenspeeltijd (tweemaal 0:15 per dag) niet mee als onderwijstijd.

3.5 Pedagogisch-didactisch klimaat

De pedagogische doelen van de vrijeschool zijn gedetailleerd uitgewerkt in de vele pedagogische werken van Rudolf Steiner. Twee uitgangspunten staan daarbij centraal:

- de kinderen leren zichzelf te kennen in relatie tot de wereld rondom.
Dat is de grondgedachte achter het 'leerplan' van de vrije school: leer jezelf kennen in relatie tot de ruimte, de beweging en tijd.
- de kinderen leren de wereld kennen en voelen zich verbonden met de cultuur en natuur.

De keuze van de zaakvakken - met name geschiedenis en aardrijkskunde – is gebaseerd op dit pedagogische doel. Om in deze wereld thuis te zijn is het daarbij belangrijk dat de kinderen noodzakelijke kennis en vaardigheden hebben.

In de ontwikkeling van het kind onderscheidt de menskunde verschillende levensfasen die steeds 7 jaar duren. Op de basisschool begeleiden wij de ontwikkeling van kinderen in de eerste twee levensfasen. Die fasen of 'gevoelige periodes' brengen bepaalde kwaliteiten en vermogens met zich mee, die een eigen aanpak vragen voor een optimale ontwikkeling. Elk kind en elke periode vragen daarbinnen om een eigen nuancering.

Op de Parcival leggen we veel nadruk op de eigenschappen die voor een kind belangrijk zijn om zich later blijvend te (willen en kunnen) ontwikkelen. Het leerplan waar vanuit wij werken is zo opgebouwd, dat alle vakken deze ontwikkeling in onderlinge samenhang ondersteunen. Intellectueel, sociaal en creatief (hoofd, hart en handen) dagen wij de leerlingen uit hun kwaliteiten en persoonlijkheid te ontplooiën.

We bieden een breed palet aan en proberen onze leerlingen enthousiast te maken en uit te dagen door verschillende werkvormen in te zetten. Leerstof is daarbij altijd middel en ontwikkeling het doel. De lesstof is vastgelegd in leerlijnen passend bij de vrijeschool pedagogiek. Uiteraard voldoen wij aan de door de overheid vastgestelde kerndoelen voor basisschool.

Binnen ons onderwijs gebruiken we leerstof als ontwikkelingsstof die zich richt op het aanspreken van de leerling in de verschillende leeftijdsfasen. Het leerplan en de vertelstof nemen daarbij zoals beschreven een belangrijke plaats in. De didactische doelen staan beschreven in leerlijnen met doelen en tussendoelen, uitgewerkt door BVS, schooladvies voor vrijeschool onderwijs.

Bij het werken aan een positief pedagogisch-didactisch klimaat gaan we vanaf schooljaar 2023-2024 uit van gedragsverwachtingen van leerlingen en van onszelf als teamleden. Kees van Overveld leerde het team dat wat goed is voor leerlingen met specifieke behoeften meestal goed is voor iedereen. Het gaat dan om elementen als duidelijkheid, structuur en voorspelbaarheid. Die elementen dragen in sterke mate bij aan veiligheid.

Burgerschap

Wij zien school als een plaats waar het kind zijn weg van ontwikkeling kan gaan en waar het kwaliteiten kan ontwikkelen die nodig zijn voor de maatschappij waar het deel van uit maakt. In de klas leren de leerlingen in een sociale gemeenschap hoe ze verdraagzaam omgaan met elkaar.

Gesprekken, verhalen en presentaties vormen hen daarin. Zo werken we aan burgerschap.

In de hogere klassen vragen we meer bewustzijn van kinderen als het gaat om sociale processen en de competenties. In de lagere klassen dragen we dit meer vanuit beelden en verhalen aan. We leren de leerlingen conflicten te bespreken en grenzen aan te geven.

In de tweede klas bestaat vertelstof uit fabels. Hierin leren leerlingen menselijke eigenschappen in beelden kennen. Door de beeldvorm hiervan kunnen ze zich hiermee uitzetten. Daarnaast besteden we in de verhalen van de heiligenlegenden aandacht aan bewust leven en een weg gaan vanuit respect, liefde en naastenzorg. Ook deze elementen zijn van belang in burgerschapsvorming.

In klas 3 is er ruimte voor aandacht en liefde voor het ambacht dat mensen vervullen. De bouw- en wolperiode zijn hier voorbeelden van. In de hogere klassen wordt de blik meer naar buiten gericht. Leerlingen leren over verschillende leefwijzen op aarde, zoals bij de klassieke Grieken en Romeinen. Tijdens economische aardrijkskunde komen de eigen leefomgeving en de betekenis van een grote rivier aan bod. Er is verstellstof over de grote wereldreligies, als de Edda, de Egyptische, Griekse en Romeinse mythologie. In klas 6 komt, eveneens in het kader van burgerschap, de staatsinrichting aan de orde.

Naast het eigen maken van de lesstof en de vaardigheden die nodig zijn om als volwaardig burger deel te kunnen nemen aan de maatschappij, vinden wij het op de Parcival belangrijk dat onze leerlingen leren zichzelf te leren kennen en zich tot een autonoom en zelfstandig mens ontwikkelen. Dit is mede de betekenis 'vrij' die wij terugvinden in de naam vrijeschoolonderwijs. De mogelijkheid om je als kind vrij te kunnen ontwikkelen tot wie je in potentie kunt zijn, willen wij met ons onderwijs stimuleren.

Meer lezen over burgerschapsonderwijs kan in het document burgerschapsbeleid dat door de stichting Ithaka is opgesteld en de leerlijnen die voor het vrijeschool onderwijs zijn ontwikkeld. Op de Parcival gaan we in de schooljaren 2024-2025 en 2025-2026 aan de slag met het invoeren van deze leerlijn.

Wij willen kinderen opvoeden en begeleiden in hun 'mens-zijn' gedurende de tijd dat zij op de basisschool zitten. Het kind krijgt alle ruimte in veiligheid de ontwikkeling van de zintuigen te gaan ervaren. De nabootsing, zoals die in het begin van de kleutertijd als leermiddel dient, gaat over in zelfstandigheid en de gewoontevorming. Hoe gaan wij om met elkaar, onze omgeving en hoe verzorgen wij onszelf? De inhoud van de lesdag is gericht op spel, ritme en beweging.

In de kleuterklas maken leerkrachten een duidelijke keuze in wat zij wel en niet aanbieden. Het gaat daarbij niet alleen om kennisgerichte ontwikkelingsdoelen, maar ook een evenwicht tussen ontwikkeling van het praktisch handelen, emotioneel leven en de intellectuele ontwikkeling. Het vrije spel is daarbij een belangrijk didactisch middel.

Wanneer de leerling zijn rugzak goed heeft gevuld met ervaringen is het leerrijp en klaar voor klas 1. Zij hebben op dat moment een nieuwsgierige houding en die wint van de onzekerheden die ook op het pad van iedere leerling in zijn ontwikkeling zichtbaar kunnen worden. Het kind wordt meer en meer onafhankelijk en het leerproces wordt zichtbaar. De kleuterleerkracht en de intern begeleider volgen het proces voor leerrijp worden nauwkeurig.

Het onderwijs in de 'onderbouw', klas 1 t/m 6, heeft een gemeenschappelijke aanpak voor een groep kinderen van dezelfde leeftijd als kenmerk. De leerstof en het aanbod worden aangepast aan de leeftijdsfase die op dat moment gevraagd wordt. Jaardoelen in het leerplan liggen hieraan ten grondslag. Deze voldoen aan de kerndoelen en kernactiviteiten op de vrijeschool. Elk kind is uniek en volgt zijn eigen ontwikkelingsweg. Het kan zijn dat er verschillen zijn in de ontwikkeling van de leerlingen.

Hierop spelen leerkrachten in door te differentiëren in opdrachten en verwerkingsvormen. Leerlingen vormen dus samen een klas. Hierdoor leren kinderen op groepsniveau en individueel. Het sociale aspect is hierin een groot goed. Leerlingen krijgen de kans om met individuele kwaliteiten en mogelijkheden bij te dragen aan de ontwikkeling van allen tezamen, net als de interactie en reflectie binnen de groep bijdraagt aan het individuele leren van ieder kind afzonderlijk. Daarnaast is er ruimte voor andersoortige werkvormen, zoals coöperatieve werkvormen en klas doorbroken werken.

Ook zetten we werken met tutores in. Bijvoorbeeld bij het tutorlezen. Zo helpen leerlingen van verschillende leeftijden elkaar.

De leerkracht moet zichzelf ook blijven scholen en ontwikkelen en zich elk jaar opnieuw verdiepen in de leeftijdsfase, de leerstof en vertelstof. Was het eerder gebruikelijk dat leerkrachten 'lange rondjes' maakten (klas 1 t/m 6), nu is de insteek het 'korte rondje' (klas 1 t/m 3 en 4 t/m 6). Hierdoor hoeven leerkrachten niet meer alle leerlijnen helemaal tot in de finesses te beheersen en kunnen ze zich wat meer specialiseren. Het lesgeven aan zevenjarigen is immers wezenlijk anders dan het werken met 'pré-pubers'.

De taak van de leerkrachten op onze school is te zorgen dat de voorwaarden om tot leren te kunnen komen optimaal zijn. We hebben aandacht voor en zijn ons bewust van onze vaardigheden en ons handelen op het moment dat we met kinderen werken. Zo betekent aandacht voor de relatie dat een leraar aan een leerling laat weten dat er de wil is om te luisteren, dat hij/zij de tijd neemt voor een gesprek. Ook betekent het dat we belangstelling tonen voor de achtergrond van de leerling, dat we afspraken nakomen en dat hij/zij zorgvuldig omgaat met vertrouwelijke informatie.

Naast de relatie die de leerkracht heeft met de leerling besteden we veel aandacht aan de relatie tussen de kinderen onderling. Er zijn duidelijke gedragsverwachtingen en we geven ruimte aan sociale vorming door middel van het maken van muziek, het spelen van toneel, de Regenboog-training en het voeren van klassengesprekken.

Leerlingen zitten bij ons in de klas in homogene groepen. Er worden klassikaal verhalen verteld, activiteiten verzorgd om zo als groep aan het werk te zijn. Daarnaast is er ruimte voor andersoortige werkvormen. Het team werkt aan de integratie van coöperatieve werkvormen. Daarnaast differentiëren we waar dat mogelijk is op drie niveaus. We geven tijdens de oefeningen effectief instructie, zodat leerlingen vlot aan de slag kunnen.

Leerlingen die extra begeleiding nodig hebben, krijgen een verlengde instructie en kunnen vervolgens aan de slag met het inoefenen van de stof. De controle van de fout en reflecteren op het gemaakte werk is tevens een onderdeel van het onderwijs dat we op de Parcival geven.

De leerkrachten en leerlingen op de Westfriese Vrijeschool Parcival ervaren dat het schoolklimaat op de school goed is. De zorg voor de veiligheid en een prettige sfeer is een zeer belangrijk onderdeel van ons werk met ouders en kinderen.

3.6 Veiligheid

De Parcival monitort de sociale veiligheidsbeleving van leerlingen. We nemen een vragenlijst af via Veiligheidsvragenlijst van WMKPO. Jaarlijks nemen we in de klas 4, 5 en 6 een enquête af over de ervaring van kinderen m.b.t. het sociale klimaat en de veiligheid op school en in de klas. De leerkracht voert naar aanleiding hiervan een klassengesprek. Indien nodig volgen individuele gesprekken met kinderen (eventueel samen met hun ouders).

Pesten is gedrag onder kinderen dat onwenselijk is, en dat ook binnen onze school helaas voorkomt. We pakken het pesten aan, het wordt niet geaccepteerd. Vanaf schooljaar 2023-2024 is een geactualiseerd anti-pestprotocol van kracht. Ook werken we vanaf dan met duidelijke gedragsverwachtingen die ook in het schoolgebouw zichtbaar worden.

Daarnaast besteden wij aandacht aan het ontwikkelen van sociale vaardigheden, omdat we geloven dat sociaal vaardige kinderen elkaar minder pesten, en zelf ook beter optreden tegen pesten. Dat doen we onder andere door te werken aan didactische samenwerkingsvormen, het houden van klassengesprekken, het vertellen in beelden en ruimte geven voor verschillende spelvormen. Op deze

manier stimuleren we de kinderen op een gezonde manier met elkaar om te gaan. Op de Parcival werken we met de methodiek van de Regenboog, die speciaal voor vrijescholen is ontwikkeld.

Op onze scholen zijn gediplomeerde BHV leerkrachten (bedrijfshulpverleners) aanwezig. Wij oefenen jaarlijks het ontruimingsplan met alle betrokkenen. Voor het omgaan met vuur (bijv. kaarsjes) hanteert de school een zgn. vuurprotocol.

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling brengen we één keer per jaar opnieuw in de pedagogische vergadering onder de aandacht. Onze intern begeleider en directeur hebben korte lijnen met de leerkrachten over het welzijn van ieder kind. In ParnasSys houden wij een incidentenregistratie bij. De intern begeleider heeft op de Parcival ook de rol van anti-pestcoördinator. Doordat de intern begeleider ook vakleerkracht bewegingsonderwijs is, kent zij vrijwel alle leerlingen.

Vanaf schooljaar 2023-2024 werken we op de Parcival met gedragsverwachtingen in plaats van schoolregels. Deze omslag is gemaakt onder leiding van Kees van Overveld, die het team in schooljaar 2022-2023 begeleidde op weg naar meer bewustwording over wat nodig is voor een stimulerend en veilig pedagogisch klimaat.

In 2023 is een AVG audit gedaan. De actiepunten die hieruit voortkwamen zijn besproken in het team en omgezet in speerpunten. Die zijn meteen uitgevoerd. Het werken volgens de AVG is een voortdurende bron van aandacht.

3.7 Ontwikkeling volgen van leerlingen

We volgen de ontwikkeling van onze leerlingen m.b.v. observaties en toetsen. Voor de klassen 1 t/m 6 doen we dat met genormeerde (Cito)toetsen, conform de wettelijke eisen. Vanaf 2023-2024 werken we met Leerling in Beeld van Cito. Kleuter- en onderbouwleerkrachten werken op een eenduidige manier met de vrijeschoolleerlijnen in ParnasSys.

De intern begeleider neemt in geval van twijfel het leerrijpheidsonderzoek af bij de oudste kleuters. Twee keer per jaar hebben vinden gesprekken plaats tussen de intern begeleider en leerkracht. Ook de directeur kan hieraan deelnemen. Hierin worden de toets-uitslagen bekeken en geëvalueerd. Aan de hand hiervan worden nieuwe plannen gemaakt.

De GGD doet ieder jaar onderzoek bij kleuters en in klas 5. Ook oudergesprekken helpen ons om systematisch informatie te verzamelen over de ontwikkeling van de leerlingen. Wij noteren een oudergespreksverslag in ParnasSys bij het betreffende kind. Zo kunnen we ons onderwijs afstemmen op wat (groepjes) kinderen nodig hebben en hen de juiste begeleiding geven. Voor de komende jaren staat het structureel gaan werken met leerlingportfolio's op de planning.

3.8 (Extra) ondersteuning

Op de Parcival willen we leerlingen onderwijs bieden dat goed aansluit bij hun onderwijsbehoeften. Sommige leerlingen hebben extra oefening nodig om zich de leerstof eigen te maken. Anderen hebben baat bij extra uitdaging. Op de Parcival werken twee onderwijsassistenten in en buiten de klas om leerlingen te begeleiden. Leerlingen worden buiten de klas begeleid bij het lezen en spelling (leesgroepje). Bij het lezen gebruiken we onder andere Ralfi-lezen en voor lezen en spelling Taal in Blokjes.

Voor rekenondersteuning en rekenhiaten opsporen maken we zowel in als buiten de klas gebruik van Bareka en Rekensprint. Vanaf klas 4 en met een enkele uitzondering klas 3 wordt een eigen leerlijn ingezet voor rekenen vanuit de methode Niveauboek en bij spelling beredeneerd afwijkend aanbod. Leerlingen die baat hebben bij extra uitdaging worden uitgedaagd bij de periode door de leerkracht

gestuurde eigen verwerking van de periodestof, verdiepende opdrachten, hogere denkkaders en rekenopdrachten vanuit Acadin, met Kienopdrachten en vanuit de methode Meesterwerk. Spelling oefenen we extra vanuit de methode Staalplus.

Vijfmaal per schooljaar is er een OT (ondersteuningsteam) dat bestaat uit ouders, de intern begeleider, schoolpsycholoog, onderwijsondersteuner (P2O'er) vanuit het samenwerkingsverband, een consultant vanuit 1.Hoorn, de directeur en de klassenleerkracht. In het OT bespreken we samen met de ouders/verzorgers leerlingen die ofwel buiten de gegeven ondersteuning op school ook begeleiding naast school te adviseren valt.

Ook bespreken we leerlingen die met het ingezet aangepast handelen en aanbod onvoldoende tot ontwikkeling komen. Het reeds bestaande plan van aanpak zal dan worden bijgesteld en in de klas te uitvoer worden gebracht. Mogelijk leidt het overleg tot de conclusie dat er meer en of andere ondersteuning voor de leerling nodig is dan school kan realiseren.

Op verzoek van de leerkracht en/of intern begeleider en altijd in overleg met de intern begeleider en de ouders vinden observaties van individuele leerlingen plaats. Deze observaties kunnen gedaan worden door de intern begeleider, P2O'er vanuit het samenwerkingsverband (SWV) en/of de schoolpsycholoog.

Er is nauw overleg tussen de intern begeleider en de leerkrachten. Viermaal per jaar bespreken zij de zogenaamde periodeplannen, waarin leerkrachten hun aanpak voor de klas als geheel en voor individuele leerlingen aangeven. Daarnaast analyseren de leerkrachten twee keer per jaar de uitkomsten van de Cito-metingen van hun klas, de CITO M en CITO E. Deze metingen worden samen met de directeur en Intern begeleider besproken. Op grond van de analyses kan het lopende periodeplan worden aangepast. De metingen aan de hand van Cito starten vanaf klas 1, M3.

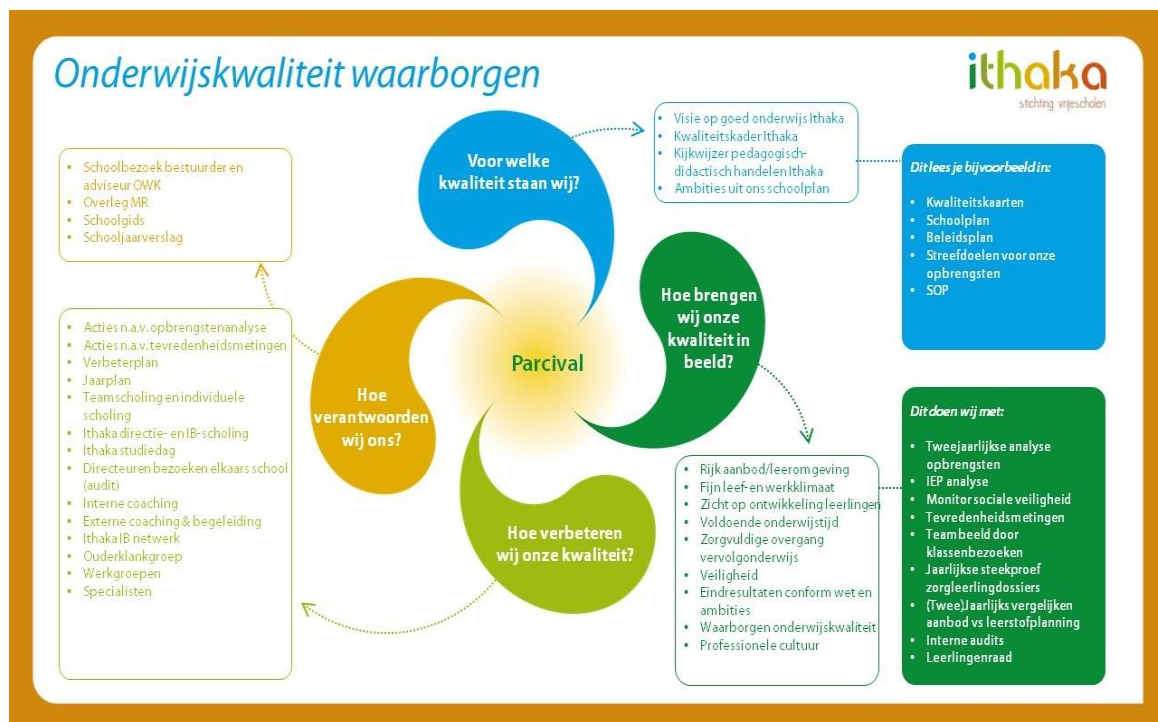
Opvallende gedragingen en uitslagen voor het volgen van leerlingen, (herfstsignalering, Barkeka, methode toetsen, sociaal-emotionele ontwikkeling, executieve functies) zijn aanleiding voor contact tussen leerkracht, ouders en Interne begeleider.

Voor het volgen van de kleuters maken we gebruik van het kleutervolgsysteem van de BVS. Minimaal twee keer per jaar wordt de klas samen met de Intern begeleider besproken. Leerlingen die aan de hand van het kleutervolgsysteem zichtbaar afwijkende ontwikkeling laten zien worden met de Intern begeleider besproken, waarbij we de cyclus van handelingsgericht werken volgen.

De Parcival maakt deel uit van een wijkknooppunt. In dit knooppunt overleggen de directeurs en intern begeleiders van een zestal scholen in de wijk periodiek over hoe zij de leerlingondersteuning aanpakken en wat zij van elkaar kunnen leren. Hierbij is een consultant van het SWV betrokken.

4. Onderwijskwaliteit bewaken en verbeteren

Het onderstaande schema geeft weer hoe wij op de Parcival werken aan het verbeteren van kwaliteit.

Op de Parcival zetten we dus in op handelingsgericht werken (HGW). Het werken volgens de methodiek van HGW vraagt om doorlopende scholing van de leerkrachten op o.a. de gebieden: didactische handelen, effectieve instructie, differentiatie, klassenmanagement. In het nabije verleden en de toekomst is er inzet op teamscholing. Zo bouwt het team collectief vaardigheden, kennis, taal en ervaring op.

Het team heeft zich in de periode 2020-2023 gezamenlijk ontwikkeld op het gebied van:

- Begrijpend lezen (BVS, Lisette Stoop);
- Rekenen (BVS, Gerben Deenen);
- Sociale vaardigheden, Regenboogtraining (BVS, Lisette Stoop);
- Missie/Visie (BVS, Hans Passenier);
- Effectieve instructie (Guyanne van der Horst);
- Pedagogisch klimaat (Kees van Overveld).

5. Analyse van onze school

5.1 Evaluatie schoolplan 2019-2023

Tijdens de evaluatie van het schoolplan 2019-2023 kwam vanuit het team naar voren dat het plan wel erg ambitieus was. Zeker met een team van wie bijna de helft korter dan drie jaar op de Parcival werkt is het effectiever het adagium 'less is more' voor de komende jaren te gaan hanteren. Dit om te bereiken dat plannen ook daadwerkelijk uitgevoerd en geborgd kunnen worden.

Hieronder de speerpunten uit het schoolplan 2019-2023 met de evaluatie van het team.

1. Onder leiding van BVS ZLKLS voor klas 1 en 2 implementeren

Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
-Klas 1 wel behaald -Klas 1 en 2 lezen wel volgens ZLKLS Afspraken zijn helder en terug te vinden	-Klas 2 werkt voornamelijk met Staal	-In de borging en de uitvoering moet de volgorde duidelijk aangegeven en gevolgd worden -Lijn van planning en aanbod borgen

2. Differentiatie plusleerlingen verder uitbouwen klas 1 t/m 6

Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
-Er is een coördinator gekomen	-Er zijn stappen gemaakt (Pluswerk, rekenen, Staal) -Acadin (rekenen) wordt geprobeerd	-Visie vormen en beleid maken

3. Differentiatie oudste kleuters middagschool beter vormgeven

Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
-Eerste helft van 2023 krijgen oudste kleuters op woensdag bij elkaar les. Dit echter een tijdelijke oplossing.	-Niet gehaald vanwege vijf gelijke dagen rooster, waardoor oudste kleutermiddag is vervallen.	-Differentiatie laatste 6 weken schooljaar (of langer) toepassen. -Extra aanbod oudste kleuters

4. Digitale geletterdheid (mediawijsheid, computervaardigheden, programmeren)

Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
	-Plan is er. Moet nog per leerjaar uitgewerkt en uitgevoerd gaan worden -er is een ict-coördinator	-Uitwerken van plan per leerjaar

5. Opbrengstgericht blijven werken, basisvaardigheden rekenen/taal op orde houden, PDCA-cyclus volgen, plan van aanpak voor klas 6 op grond van analyse IEP

Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
-Opbrengstgericht gewerkt m.b.t. basisvaardigheden rekenen en taal	-PDCA in aanzet -PvA klas 6 op grond van analyse IEP (deels)	-Structureren en borgen PDCA -Basisvaardigheden rekenen/taal -PvA voor klas 6

6. Differentiatie bij voorbereiding periodes van basis en verrijking plús duidelijker formuleren en evalueren

Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
	-Deels, herhaling en verrijking komen met regelmaat voor.	-Differentiatie d.m.v. herhaling en verrijking behoeven structurering en borging in het dagelijkse onderwijs.

7. Voortzetting portfolio/assessments, leerkracht-kind-gesprekken

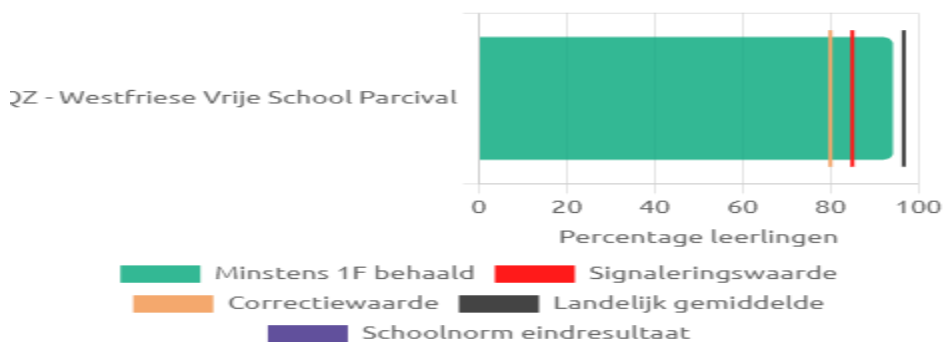
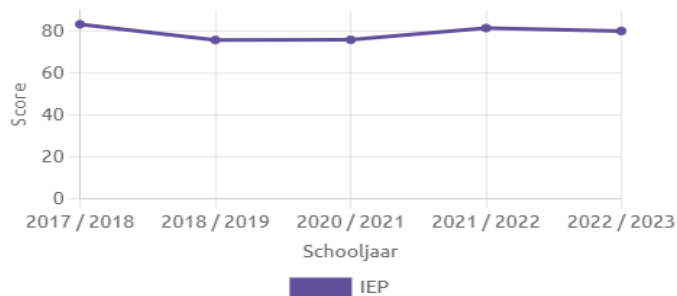
Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
	-Niet behaald. Door directiewisseling en corona is hier geen structurele aandacht aan besteed.	-Opnieuw agenderen.

8. Leren zichtbaar maken d.m.v. praatmaatjes, klassengesprekken, effectieve feedback geven en ontvangen, samenwerkend leren

Behaald	Deels/Niet behaald	Vervolg 2023-2027
	-Niet behaald.	-Leren zichtbaar maken als zodanig geen speerpunt meer. De afzonderlijke punten blijven van belang voor effectieve, gevarieerde en aantrekkelijke lessen. Daarbij komt het portfolio.

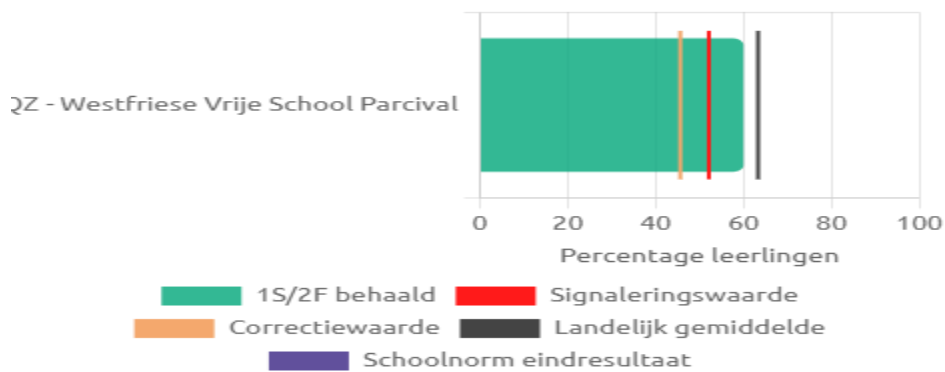
Eindresultaten en tussenresultaten afgelopen drie jaar

Bron: Ultimview

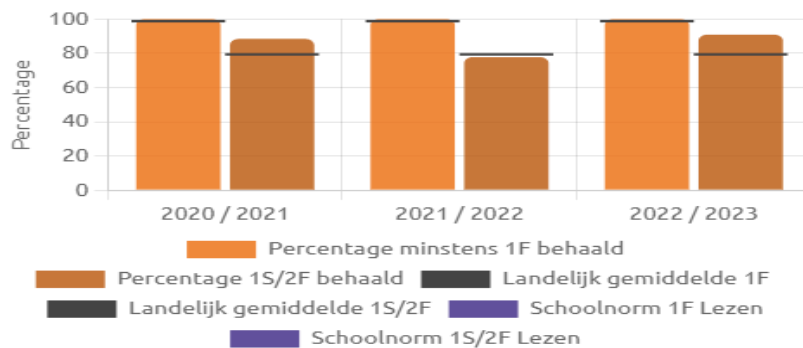
Percentage 1F gezamenlijk afgelopen drie jaar (2020-2021, 2021-2022, 2022-2023)

Bron: Ultimview (schoolnorm resultaat ontbreekt nog)

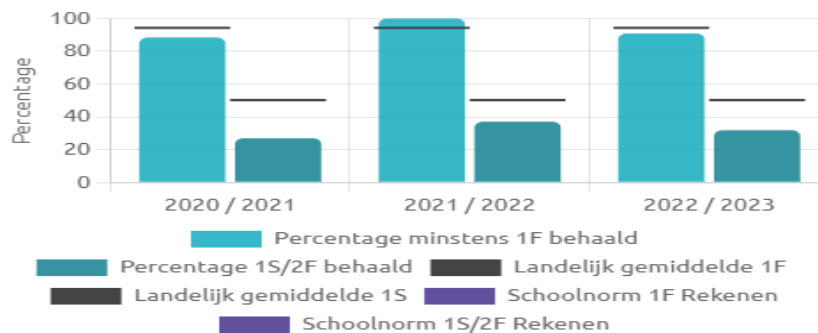

Percentage 2F/1S gezamenlijk afgelopen drie jaar (2020-2021, 2021-2022, 2022-2023)

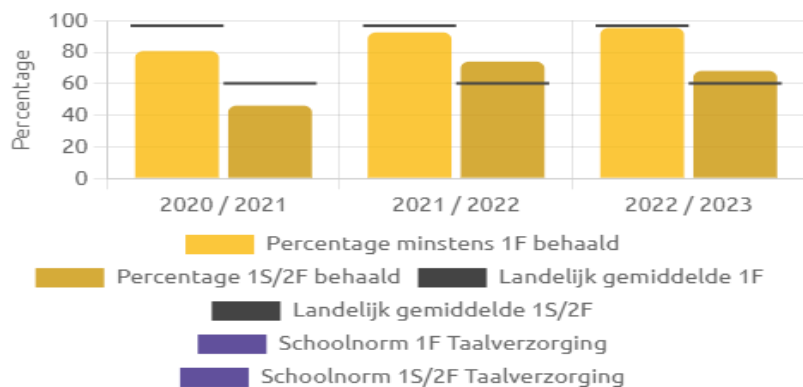
Bron: Ultimview (schoolnorm resultaat ontbreekt nog)

Referentieniveaus lezen, bon Ultimview (schoolnorm resultaat ontbreekt nog)

Referentieniveaus rekenen, bron Ultimview (schoolnorm resultaat ontbreekt nog).

Referentieniveaus totaal, bron Ultimview (schoolnorm resultaat ontbreekt nog)

De afgelopen jaren heeft de Parcival de normen voor de referentieniveaus per saldo behaald. Ten opzichte van eerdere jaren is dat winst en werpen de ingezette kwaliteitsverbeteringen langzaam maar zeker vruchten af. De eerlijkheid gebiedt te vermelden dat we goede 'overall-score' komt door de prima opbrengsten voor begrijpend lezen. Deze halen het totaalgemiddelde omhoog. Voor rekenen zijn de opbrengsten minder florissant. Positief is de licht stijgende lijn ten opzichte van 2020-2021.

De afgelopen periode zijn er externen geweest die de Parcival hebben bezocht en feedback gaven op wat ze zagen. Experts op het gebied van lezen, rekenen en het geven van directe instructie legden tal van lesbezoeken af, bespraken die structureel na en gaven feedback. Dit zal de komende jaren worden voortgezet als intensieve vorm van het werken aan professionele groei van leerkrachten. Deze bezoeken van zelf gekozen externen werden afgewisseld door een bezoek van de Onderwijsinspectie (mei 2022) en een interne Ithaka-audit (maart 2023).

De rode draad is steeds hetzelfde: de afgelopen jaren zijn er grote stappen gezet op het gebied van team- en schoolontwikkeling. De éénheid binnen het team is gegroeid en de leskwaliteit is versterkt. Ondanks corona en veel nieuwe leerkrachten is die lijn voortgezet. Hierdoor is de Parcival qua eindopbrengsten uit de gevarenszone gekropen. De Inspectie sprak in 2022 het vertrouwen uit in de gekozen route. Ook de interne Ithaka-audit deed dat.

Natuurlijk zijn er nog stevige stappen te zetten. Doordat er relatief veel nieuwe leerkrachten zijn, is het borgen van gemaakte afspraken en werkwijzen extra belangrijk. De ingeslagen weg van het coachen en begeleiden van leerkrachten in de klas en tijdens hun lessen naast het geven van teamscholing blijkt hiervoor adequaat. Op die weg gaat het team van de Parcival de komende jaren door. Gericht bij elkáár kijken kan nog winst opleveren. Dit gebeurt nog mondjesmaat en te weinig gericht.

Op het gebied van klassenmanagement en differentiatie is ook vooruitgang te boeken. Hierop zetten we de komende jaren verder in.

Het team geeft in evaluaties en tijdens gesprekken uit de gesprekkencyclus bij regelmaat aan de werkdruk hoog te vinden. De afgelopen jaren is er veel gedaan en bereikt in het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Sommige collega's hebben dit als extra druk ervaren. Er is dan ook opluchting dat het beeld 'onvoldoende' of 'zeer zwak' achter de horizon is verdwenen.

De komst van de inspectie in mei 2022 en de interne audit in februari 2023 heeft het team als pittig ervaren. Sommige leerkrachten zijn aan het wennen aan de regelmatige lesbezoeken die gedaan zijn en die zullen blijven. De veerkracht, het enthousiasme en de liefde voor de vrijeschool en de leerlingen van teamleden zijn hartverwarmend.

Van belang is dat meer dan de helft van het Parcivalteam in 2020 nog niet op de Parcival werkte. Er is dus sprake van een relatief nieuw en op de vrijeschool onervaren team. Voordeel is dat het collega's betreft die heel bewust voor een vrijeschool hebben gekozen.

5.2 SWOT

Sterkte • Gemotiveerd, enthousiast team • Aanvullende teamkwaliteiten • Nieuwe teamleden brengen nieuwe inzichten • Autonomie van teamleden als kernwaarde • Grote ouderbetrokkenheid • Vakleerkracht voor bewegingsonderwijs/euritmie • Veilig klimaat bij leerlingen en ouders • Leerlingaantal en prognoses • Financiën op orde • Karakteristiek schoolgebouw met groene speelpleinen • Enige vrijeschool in West-Friesland • Kennis van achtergrond vrijeschool • Groeiend aantal leerkrachten met vrijeschool Pabo • Ouders kiezen veelal bewust voor de Parcival • Onderdeel van dynamische, innovatieve stichting Ithaka	Zwakte • Doorgaande leerlijnen behoeven versterking • Accent op klassikaal/frontaal onderwijs • Differentiatie in de klas • Relatief veel nieuwe leerkrachten die nog in de vrijeschool moeten groeien • Hoge werkdruk heeft effect op vitaliteit • Borgen van ingezette ontwikkelingen • Gebrek aan continuïteit binnen het team • Schoolweging doet niet altijd recht aan sociale problematiek thuis
Kans • Belangstelling voor vrijeschool onderwijs • Aandacht voor duurzaamheid • Aandacht voor beweging • Steiners gedachtengoed eigentijds vertalen • Ouders positief bij school betrekken, gemeenschapszin versterken • Aandacht voor inclusief onderwijs • Vrijeschool eigentijds houden en daardoor aantrekkelijk • ICT effectief en slim inzetten	Bedreiging • Tekort aan (bevoegde) leerkrachten • Reguliere scholen nemen elementen van vrijeschool over (beweging, duurzaamheid, creativiteit); wet van de remmende voorsprong • Mogelijk afschaffen vrijwillige ouderbijdrage kan leiden tot financiële zorgen • Initiatieven tot vorming van andere scholen, min of meer gebaseerd op het vrijeschoolonderwijs (Natuurschuur, Fonkelwijs, IBBO)

6. Ambities en hoofdlijnen meerjarenplanning

Hoge werkdruk is binnen het onderwijs een heikel punt. Vanuit het team is nadrukkelijk het verzoek te komen het aantal ambities beperkt te houden. Er is behoefte aan rust, stabiliteit en consolidatie van het vele dat de afgelopen jaren is bereikt. Daarnaast gaat de onderwijsontwikkeling natuurlijk door en willen we ons blijven verbeteren.

Onderstaand pakket van voornemens wordt door het team gedragen en bevat ook vele elementen die ouders hebben ingebracht.

Welke streefdoelen voor het behalen van de referentiewaarden heeft het Parcivalteam bepaald?

Hieronder de percentages van de afgelopen jaren (schoolweging Parcival in 22-23: 27,24)

	Totaal				Lezen				Rekenen				Taalverzorging			
percentage	1F		2F/1S		1F		2F		1F		1S		1F		2F	
Signaleringswaarde	85	LG	52,1	LG	85	LG	52,1	LG	85	LG	52,1	LG	85	LG	52,1	LG
2017/2018	100	96,7	66,7	62,8	100	?	80	?	100	?	45	?	100	?	75	?
2018/2019	88,9		40,3		95,9		79,2		87,5		25		83,4		16,7	
2020/2021	89,7	96,7	53,9	63,3	100	98,8	88,5	79,4	88,4	94,3	26,9	60,3	80,8	96,9	46,2	60,3
2021/2022	97,5		63		100		77,8		100		37		92,6		74,1	
2022/2023	94,2		60		100		90,9				31,8		95,5		68,2	

Tabel 1 LG = Landelijk gemiddelde Bron: [Onderwijsresultaten | Ultimview](#)

Ambities

- Minimale norm door de overheid gestelde referentieniveaus halen. De afgelopen drie jaar is de Parcival ruim boven de signaleringswaarde gebleven. Ook bleven de leerlingen van de Parcival ruim boven de correctiewaarde die i.v.m. corona van kracht was.
- In het schooljaar 2024-2025 doorstroomtoets boven de norm, voor zowel rekenen als begrijpend lezen.

Opbouw ambities

- 2023-2024: Norm voor Rekenen en spelling: Is voor beide 1F - 85%, 2F/1S - 52,1%
 - Boven referentienorm Begrijpend lezen: 1F - 100%, 2F 80%
- 2024-2025: Boven referentienorm voor spelling en rekenen
 - Spelling: 1F - 95%, 2F - 75%
 - Rekenen: 1F – 100%, 1S – 60%
 - Begrijpend lezen idem 2023-2024
- 2025-2026: Idem als 2024-2025

Ambities per 2024-2025	1F	2F / 1S
Begrijpend Lezen	100%	80%
Spelling	95%	75%
Rekenen	100%	60%
Totaal	98,3%	71,7%

Tabel 2, overzicht gestelde ambities

De gestelde ambities gaan uit van het brede aanbod van het vrijeschool onderwijs, waardoor verhoudingsgewijs minder expliciete/specifieke tijd naar aan de kernvakken wordt besteed. Het team is in ontwikkeling met percentueel veel leerkrachten die startend of in een opleiding zijn.

Ambities, speerpunten, doelen en acties voor schoolplan 23-27

Proces: in januari 2023 spreken ouders zich op een ouderavond uit over de thema's die er in hun ogen de komende jaren toe doen. Later doet het team hetzelfde. De groslijsten blijken voldoende punten voor decennia te bevatten. Onder het motto 'less is more' heeft het team geprioriteerd.

Gemaakte keuzes door team Parcival voor ambities en daarbij horende speerpunten 2023-2027

Deze keuzes zijn gemaakt op een studiedag in april 2023. De punten zijn richtinggevend. Doelen en acties zijn toegevoegd op een studiedag in mei 2023.

Wat willen we bereiken en wat willen we zien over vier jaar?

1. Thema Onderwijskwaliteit en ontwikkeling

- De aansluiting tussen de kleuterbouw en klas 1 verbetert
 - Doorgaande lijn voor de hele school
 - Overgang naar klas 1 minder groot (met meer beweging en beleving)
 - Kennis van kleuteronderwijs/kennis van aanvankelijk lezen/rekenen
 - Het onderwijs van klas 1 sluit aan op de ontwikkeling van het jonge kind. Dat doen we door middel van de pilot bewegend onderwijs
 - We evalueren of de overgang van de kleuterbouw naar klas 1 soepeler verloopt (ouders/leerkracht klas 2, ervaring, beleving, 'onrust' tijdens de dag)
- Leerlingen betrekken we meer bij eigen leerontwikkeling
 - Weten wat een portfolio inhoudt, welke eisen stel je?
 - Betrokkenheid en verantwoordelijkheid bij de leerlingen en ouders vergroten
 - Leerlingen d.m.v. portfolio meer bij de eigen leerontwikkeling betrekken
 - Kwaliteitskaart over portfolio maken
 - Studiedag inplannen over portfolio (uitleg/toelichting en kwaliteitskaart maken)

2. Thema Wereldgerichtheid/Diversiteit en inclusie

- Jaarfeesten heroverwegen, bijv. seizoensfeesten (en aandacht voor andere culturen)
 - We vieren jaarfeesten vanuit schoolbreed vastgestelde waarden. Jaar 1: onderzoek naar mogelijkheden, hoe, wat is mogelijk, waarom (waarden), wat past bij ons? Jaar 2: concrete invulling, hoe, wat, waarom. Jaar 3: beredeneerde invullingen van de vieringen.

3. Thema Borgen vrijeschoolonderwijs/achtergronden

- Er is sprake van teamscholing en verdieping in vrijeschoolonderwijs, samenhang tussen zaakvakken en kunstzinning onderwijs
 - Geven van onderwijs vanuit gedeelde vrijeschool-waarden
 - Dialoog over vrijeschoolwaarden met team, ouders en leerlingen
 - Regelmatig agenderen in PV (3x per jaar): wat breng jij mee voor de vrijeschool?
 - In scholing specifieke aandacht voor vrijeschool/antroposofie
 - Procesgericht werken belangrijker dan het eindresultaat
 - Aandacht voor versteviging van de driehoek school-ouders-kind.

Volgend overzicht geeft de hoofdpunten in de school- en teamontwikkeling voor de komende vier jaar. Bovenstaande punten zijn hierin verwerkt. Ook is sprake van ontwikkelingen die al eerder in gang zijn gezet. Daarnaast heeft de audit van februari 2023 een aantal inzichten opgeleverd en heeft Ithaka punten aangedragen. Ook die staan in het schema. Accent ligt de komende jaren op onderwijskwaliteit en ontwikkeling. Doelen worden in jaarplannen opgenomen en uitgewerkt.

Ambitie/ Schooljaar	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027
Onderwijskwaliteit en ontwikkeling	Pilot bewegende klas klas 1	Pilot bewegende klas klas 2 (bij voortzetting in klas 1)	Leerlingen betrekken bij eigen leerontwikkeling: voorbereidingen portfolio	Invoering portfolio klas 1 t/m6
	Versterken van coherentie in de kleuterbouw (kwaliteitskaart)	Borging versterken van coherentie in de kleuterbouw	Borgen bewegende klas(sen)	Basiskwaliteit op orde houden. Streefdoelen referentieniveaus behalen.
	Basiskwaliteit op orde houden (rekenen/lezen/instructie). Specifieke aandacht voor Close Reading. Streefdoelen referentieniveaus behalen.	Basiskwaliteit op orde houden (rekenen/lezen/instructie). Borgen close reading. Streefdoelen referentieniveaus behalen.	Basiskwaliteit op orde houden. Streefdoelen referentieniveaus behalen.	Uitvoeren effectief klassenmanagement door de hele school
		Structurele tempo- en niveaudifferentiatie in gehele school (kwaliteitskaart)	Borgen tempo- en niveaudifferentiatie in hele school	
	Werken met pedagogisch klimaat obv gedragsverwachtingen	Borgen van pedagogisch klimaat obv gedragsverwachtingen	Opstellen effectief klassenmanagement door de hele school	Borgen ICT-beleidsplan
	Opfrissen Regenboog	Structurele inzet Regenboog	Borgen inzet Regenboog	
	Werken met nieuw anti-pestprotocol	Inzet onderwijsassistenten en coördinatoren optimaliseren	Borgen aangepaste inzet onderwijsassistenten en coördinatoren	Uitvoering HB-beleid borgen
	Inzet onderwijsassistenten en coördinatoren optimaliseren (kwaliteitskaart)	Opstellen HB-beleid (kwaliteitskaart)	Uitvoering HB-beleid	Minimaal 80% van de leerkrachten onderwijst een beredeneerd en samenhangend aanbod periodeonderwijs en kunstvakken (Ithakanorm)
	Plan van Aanpak klas 5 en 6	Plan van Aanpak klas 5 en 6	Plan van aanpak klas 5 en 6 borgen	
		Verantwoordelijkheden teamleden vaststellen (kwaliteitskaart)	Borgen verantwoordelijkheden teamleden	
	Uitvoeren ICT-beleidsplan klas 4,5,6	Uitvoeren ICT-beleidsplan klas 1 t/m 6	Borgen ICT-beleidsplan schoolbreed	
	Invoering nieuwe opzet periodeonderwijs en kunstvakken	Minimaal 80% van de leerkrachten onderwijst een beredeneerd en samenhangend aanbod periodeonderwijs en kunstvakken (Ithakanorm)	Minimaal 80% van de leerkrachten onderwijst een beredeneerd en samenhangend aanbod periodeonderwijs en kunstvakken (Ithakanorm)	
Wereldgerichtheid/ Diversiteit en inclusie			Concretiseren invulling jaarfeesten (planfase)	Invoering jaarfeesten na heroverweging (uitvoeringsfase)
		Onderzoek invulling jaarfeesten (oriëntatie)		
	Voorbereiden invoering leerlijn burgerschap	Invoering leerlijn burgerschap	Borgen leerlijn burgerschap	
			Opzetten en starten van leerlingenraad	Borgen van leerlingenraad
Borgen vrijeschoolonderwijs/ achtergronden	Teamscholing nat-in-nat schilderen	Kunstzinnige scholing leerkrachten	Kunstzinnige scholing leerkrachten	Kunstzinnige scholing leerkrachten
	Leerkrachten gaan zelf vakonderwijs verzorgen in muziek, techniek/houtbewerking en Engels	Start dialoog vrijeschool waarden met team: wat betekent het voor ons om vrijeschoolteam te zijn?	Dialoog vrijeschool waarden met ouders en leerlingen: wat betekent de vrijeschoolgedachte voor hen?	Herijking vrijeschool waarden op basis van dialoog voorgaande jaren: welke waarden kenmerken de Parcival als vrijeschool?
	Algemene ouderavond driehoek school-ouders-kind	Teamscholing oudergesprekken		

De verdere uitwerking van de thema's en ambities vindt plaats in de jaarplannen 2023-2024, 2024-2025, 2025-2026, 2026-2027.

Te bereiken doelen na vier jaar

Op de Parcival:

- voldoet het onderwijs duurzaam aan de eisen van basiskwaliteit;
- behalen we structureel de geambieerde referentiewaarden;
- werken we in de klassen 1 en 2 met de bewegende klas;
- zetten we structureel in op sociaal-emotionele ontwikkeling met behulp van de Regenboog;
- werken alle leerlingen met een portfolio;
- differentiëren we ons onderwijs structureel op drie niveaus;
- is duidelijkheid over ieders taken en verantwoordelijkheden;
- geven leerkrachten zelf kunstzinnig onderwijs;
- zijn ingevoerde en geborgde leerlijnen voor ICT en burgerschap;
- vieren we de jaarfeesten op een wijze die past bij een wereld vol diversiteit;
- werken we vanuit gedeelde vrijeschool waarden.